

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

24 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:
președinte – Petru Ursache,
judecătorii – Petru Moraru, Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti și
Constantin Alerguș,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Bălți din 11 februarie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2016, declarate de inculpatul

Palaria Serghei

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 16.07.2014 - 11.02.2016;

Instanța de apel: 06.05.2016 - 08.06.2016;

Instanța de recurs: 11.08.2016 - 24.01.2017.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Bălți din 11 februarie 2016, Serghei Palaria a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, la 5 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis, fără amendă.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Serghei Palaria la 01 mai 2014, aproximativ la ora 09:30, urmărind scopul sustragerii deschise a bunurilor altei persoane, aflându-se pe str. Fundac Bebel, mun. Bălți, în mod deschis a sustras din buzunarul drept al scurtei Irinei Stadniciuc bani în sumă de 550 lei, după ce a fugit de la fața locului, cauzându-i părții vătămate o daună materială considerabilă, în sumă de 550 lei.

3. ***Inculpatul Serghei Palaria***, a contestat cu apel sentința solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea apelului a invocat că, nu a luat cunoștință cu materialele cauzei înainte de ședința de judecată; nu a primit copia rechizitoriului; organul de urmărire penală nu a dispus audierea a trei martori principali, care în ședință nu au fost citați pentru a fi audiați.

A indicat apelantul că, partea vătămată în primele declarații a menționat că infracțiunea a fost săvârșită pe str. Fundac Bebel, mun. Bălți, după care a susținut că a fost săvârșită în pădure, iar apoi a indicat că la dânsa acasă.

A menționat inculpatul că, nu a avut posibilitatea să săvârșească sustragerea deschisă din buzunarul scurtei părții vătămate deoarece are mâna paralizată, rezultând astfel că nu el a săvârșit infracțiunea, iar partea vătămată a indicat asupra lui fiindcă anterior dânsul i-a deteriorat automobilul și a refuzat să achite suma solicitată pentru reparația acestuia.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2016, a fost respins ca nefondat apelul, cu menținerea sentinței.

La adoptarea soluției, instanța de apel a reținut că, prima instanță a cercetat complet sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate, apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor.

Respingând apelul, instanța a considerat că, acțiunile inculpatului corect au fost încadrate în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, iar în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe examinate și apreciate de către prima instanță, suplimentar apreciate de către instanța de apel, și anume: declarațiile părții vătămate Irina Stadniciuc; plângerea depusă de Irina Stadniciuc la 28 mai 2014; informația cu privire la apelul telefonic din 06 mai 2014, ora 15:20, privind sustragerea sumei de 550 lei de către Serghei Palaria; revendicarea eliberată pe numele inculpatului; sentința Judecătoriei Bălți din anul 2005, sentința Judecătoriei Bălți din 18 iulie 2013 și încheierea Judecătoriei Bălți din 31 decembrie 2014, în privința lui Seghei Palaria, prin care a fost înlocuită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 300 unități convenționale, ce constituie 6000 lei, cu închisoare pe termen de 6 (șase) luni, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, eliberat la 10 septembrie 2015; procesul-verbal de audiere a lui Serghei Palaria în calitate de bănuț; procesul-verbal de informare despre terminarea urmăririi penale și procesul-verbal de prezentare a materialelor de urmărire penală din 10 iulie 2014, care a fost semnat de Serghei Palaria; recipisa prin care se confirmă primirea copiei rechizitoriului la 10 iulie 2014.

Argumentele apelantului, precum că dosarul penal a fost fabricat, reieșind din faptul că nu a luat cunoștință cu dosarul înainte de ședința de judecată; nu a primit copia rechizitoriului, instanța de apel le-a respins ca nefondate, deoarece, Serghei Palaria, conform procesului-verbal de informare despre terminarea urmăririi penale și procesului-verbal de prezentare a materialelor de urmărire penală din 10 iulie 2014, asistat de avocat, a luat cunoștință cu materialele cauzei, faptul dat fiind dovedit prin semnătura sa pe actele respective (f.d.47-48).

La fila dosarului 53 este anexată recipisa, prin care se confirmă primirea de către inculpat a copiei rechizitoriului din 10 iulie 2014.

La fel, instanța de apel a respins ca neîntemeiate argumentele inculpatului, precum că i-a fost încălcat dreptul de a prezenta probe în confirmarea nevinovăției sale, din motivul că ultimul inițial a fost prezent la ședințele de judecată, audiat în prima instanță, apoi s-a eschivat de la prezentare în instanța de judecată, lipsind de la pronunțarea sentinței.

Iar în baza sentinței Judecătoriei Bălți din 11 februarie 2016, Serghei Palaria a fost anunțat în căutare, fiind reținut la 29 martie 2016, cu aducerea la cunoștință a sentinței în cauză la 30 martie 2016.

La capitolul individualizării pedepsei, instanța de apel a reținut că, prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. art. 61, 75, 82 Cod penal, justificat ajungând la concluzia că corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă doar în condițiile izolării lui de societate, cu aplicarea pedepsei închisorii în vederea restabilirii echității sociale și prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni.

5. Inculpatul Serghei Palaria, a contestat cu recurs hotărârile adoptate,

solicitând casarea acestora cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivare a invocat că, hotărârile adoptate de instanțele de fond sunt superficiale, neîntemeiate și ilegale, or instanțele nu au ținut cont de prevederile art. 389 Cod de procedură penală, au dat apreciere greșită probelor administrate și au aplicat o pedeapsă prea aspră în raport cu infracțiunea săvârșită.

Indică recurentul că, instanțele de fond nu au luat în considerație faptul că inculpatul suferă de o epilepsie și potrivit art. 143 Cod de procedură penală, urma a fi dispusă efectuarea expertizei psihiatrice obligatorii dar nu a unui raport de expertiză.

5.1. Inculpatul Serghei Palaria, la 16 septembrie 2016, a contestat cu recurs decizia, solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivare a invocat că, partea vătămată Irina Stadniciuc a declarat în ședința de judecată că a depus plângere în privința inculpatului fiindcă anterior dânsul i-a deteriorat automobilul și a refuzat să achite suma solicitată pentru reparația acestuia.

În instanța de apel partea vătămată nu s-a prezentat și nu a dat declarații, iar fratele acesteia fiind martor nu a fost citat și audiat în ședința de judecată.

Indică recurentul că nu este de acord cu calificarea acțiunilor sale în baza art. 187 alin. (2) Cod penal, deoarece partea vătămată a declarat că nu a văzut ca inculpatul să fi sustras banii.

Consideră că, instanțele neîntemeiat au pus la baza hotărârilor de condamnare plângerea părții vătămate fără a lua în considerație declarațiile acesteia depuse în ședința de judecată.

6. Asupra recursului declarat de inculpat la 20 iulie 2016, a prezentat referință procurorul, care s-a expus pentru respingerea acestuia ca inadmisibil, menționând că, autorul recursului invocă argumente similare celor din apel, asupra cărora instanța de apel s-a expus.

Mai mult, toate probele administrate au primit apreciere la justa lor valoare, iar concluzia privind vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii incriminate rezultă din circumstanțele de fapt stabilite în cauză.

Decizia instanței de apel cuprinde fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției, ceea ce se încadrează în prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. Judecând recursurile ordinare, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia admiterii acestora, dar din alte motive decât cele invocate în recurs cu casarea sentinței primei instanțe și deciziei instanței de apel, rejudecării cauzei și pronunțării unei noi hotărâri, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv când faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

În conformitate cu art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se rețin următoarele concluzii.

Potrivit art. art. 14 alin. (1), 15, 113 alin. (1) Cod penal, infracțiunea este o faptă prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală.

Gradul prejudiciabil al infracțiunii se determină conform semnelor ce caracterizează elementele infracțiunii: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă.

Se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală.

Conform art. 385 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunea dacă fapta săvârșită de inculpat întrunește elementele infracțiunii.

Colegiul penal reține că, normele de drept enunțate nu au fost respectate de către instanțele de fond.

Astfel, potrivit rechizitoriului, inculpatul a fost învinuit pentru faptul că *la 01 mai 2014, aproximativ la ora 09:30, având ca scop sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, aflându-se pe str. Fundac Bebel, mun. Bălți, în mod deschis a sustras din buzunarul drept al scurtei Irinei Stadniciuc bani în sumă de 550 lei, după ce a fugit de la fața locului, cauzându-i părții vătămate o daună materială considerabilă, în sumă de 550 lei.*

Fapta inculpatului a fost încadrată juridic în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, ca jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Instanța de recurs consideră că, partea acuzării i-a înaintat învinuirea, iar prima instanță și instanța de apel incorect au calificat acțiunile inculpatului, în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal și consideră necesar de a le recalifica în baza art. 187 alin. (1) Cod penal, potrivit indicilor calificativi: jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, din următoarele considerente.

Potrivit art. 126 alin. (2) Cod penal, caracterul considerabil sau esențial al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei, iar în cazul prejudicierii drepturilor și intereselor ocrotite de lege – gradul lezării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform literaturii de specialitate, la calificarea sustragerii, săvârșite cu cauzarea de daune în proporții considerabile, este necesar să se țină cont de faptul că caracterul considerabil al daunei pricinuite se stabilește luându-se în considerație valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute de ea, alte circumstanțe care influențează esențial starea materială a victimei.

Printre „alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei” pot fi enumerate: venitul global al membrilor familiei; starea de sănătate a victimei și a membrilor familiei ei apti de muncă; angajarea sau neangajarea victimei la o muncă permanentă sau provizorie etc.

Reieșind din prevederile legale, la aprecierea stării materiale și a veniturilor victimei nu poate să reiasă doar din aceea că victima nu are un câștig stabil sau că are un câștig foarte mic, sau că are un buget familial redus etc., făcându-se

abstracție de aflarea în posesia victimei a unei case, vile, a unui automobil, cont în bancă, a acțiunilor unei întreprinderi profitabile etc.

Cu alte cuvinte, se cere o analiză obiectivă a situației activelor circulante, dar și a activelor fixe ale victimei. În același timp, nu poate fi ignorat faptul că victima, spre exemplu, este datoare la moment cu o sumă mare de bani sau că este obligată la achitarea pensiei de întreținere, sau că are nevoie urgentă de bani pentru a i se efectua o operație chirurgicală, fie este angajată în alte asemenea cheltuieli de semnificație majoră pentru ea.

Astfel, Colegiul reține că atât organul de urmărire penală, cât și partea vătămată Irina Stadniciuc nu au confirmat faptul că prejudiciul cauzat ultimei este unul considerabil.

Mai mult, fiind audiată în ședința de judecată în prima instanță, Irina Stadniciuc a relatat întâi că, prejudiciul cauzat nu este considerabil, după care menționând că este angajată în câmpul muncii a indicat totuși că prejudiciul este unul considerabil.

Or, potrivit art. 5 alin. (2) Cod penal, apărarea drepturilor și intereselor unei persoane nu poate fi realizată prin încălcarea drepturilor și intereselor altei persoane.

În acest caz, cu referire la literatura de specialitate se indică că, circumstanța agravantă „cu cauzarea de daune în proporții considerabile” are un caracter estimativ. Ea nu este formalizată prin prevederi legale, așa cum este cazul „proporțiilor mari” sau al „proporțiilor deosebit de mari”, ori al „proporțiilor mici”.

Motivația legiuitorului constă în aceea că în societate ar exista o stratificare patrimonială accentuată între diferite grupuri sociale.

Prin urmare, una și aceeași valoare materială a bunului este interpretată în mod diferit de reprezentanții păturii socialmente vulnerabile și de reprezentanții păturii avute.

Astfel, dacă victima are o stare materială „satisfăcătoare”, atunci nu va funcționa circumstanța agravantă „săvârșirea infracțiunii cu cauzarea de daune în proporții considerabile”.

Dacă însă starea materială a victimei este „nesatisfăcătoare”, atunci amintita circumstanță agravantă devine funcțională.

În alți termeni, legea penală oferă o apărare mai energică victimei având o stare materială „nesatisfăcătoare”, în comparație cu apărarea de care beneficiază victima care are o stare materială „satisfăcătoare”.

Totodată, după parametrii cantitativi, exprimați bănește, marja mărimii considerabile a daunei se situează între limitele de 25-2500 unități convenționale.

Dacă mărimea prejudiciului patrimonial, cauzat de sustragere, va fi cuprinsă între aceste limite, însă nu se va atesta cauzarea de daune în proporții considerabile, cele săvârșite trebuie calificate conform alin. (1) art.187 Cod penal.

Din aceste considerente instanța de recurs consideră că, atât sentința primei instanțe cât și decizia instanței de apel, urmează a fi casate cu pronunțarea unei noi hotărâri, deoarece în prezentul caz se reține o altă situație și o altă încadrare juridică decât cea stabilită în rechizitoriu.

Or, circumstanțele enunțate relevă, astfel, că ambele instanțe nu au soluționat cauza în conformitate cu rigorile legale, privind condamnarea inculpatului în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, deoarece faptei săvârșite i

s-a dat o încadrare juridică greșită.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța îl admite, casează hotărârea atacată, rejudgecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația condamnatului.

În asemenea împrejurări și dat fiind că încălcările normelor specificate, comise de către instanțele de fond, constituie erori de drept, prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală, se impune soluția casării sentinței și deciziei contestate și dispunerea reîncadrării acțiunilor inculpatului din art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal în art. 187 alin. (1) Cod penal, cu aplicarea pedepsei în limitele sancțiunii prevăzute de această lege.

Totodată, instanța de recurs apreciază critic argumentele invocate de inculpat în cererile de recurs, precum că, nu a săvârșit infracțiune, deoarece aceste afirmații se combat prin totalitatea probelor cercetate din materialele cauzei.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, instanța de judecată, călăuzindu-se de art. 75 Cod penal, va ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acestuia, de personalitatea inculpatului: că Serghei Palaria se caracterizează pozitiv, anterior a fost judecat, la evidența medicului narcolog sau psihiatru nu se află.

Ca circumstanță agravantă a fost stabilită săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată.

Totodată, instanța de recurs reține că potrivit prevederilor art. 34 alin. (1) Cod penal, se consideră recidivă comiterea cu intenție a uneia sau mai multor infracțiuni de o persoană cu antecedente penale pentru o infracțiune săvârșită cu intenție.

Potrivit art. 110 Cod penal, antecedentele penale reprezintă o stare juridică a persoanei, ce apare din momentul rămânerii definitive a sentinței de condamnare, generând consecințe de drept nefavorabile pentru condamnat până la momentul stingerii antecedentelor penale sau reabilitării.

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) lit. e) Cod penal, se consideră ca neavând antecedente penale persoanele: condamnate la o pedeapsă mai blândă decât închisoarea – după executarea pedepsei.

Din sensul normelor legale citate supra, rezultă că Serghei Palaria a săvârșit infracțiunea în stare de recidivă, fiindcă din materialele dosarului rezultă că prin sentința Judecătorei Bălți din 18 iulie 2013, acesta a fost condamnat la 300 unități convenționale, echivalentul a 6000 lei, iar prin încheierea judecătorului de instrucție din 31 decembrie 2014, a fost admis demersul executorului judecătoresc și înlocuită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 6000 lei cu închisoarea pe termen de 6 luni, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

În speță, infracțiunea a fost săvârșită la 01 mai 2014, adică inculpatul până la executarea pedepsei stabilită prin sentința Judecătorei Bălți din 18 iulie 2013, a săvârșit o nouă infracțiune, fiind stabilită astfel starea de recidivă.

Conform art. 82 alin. (2) Cod penal, mărimea pedepsei pentru recidivă nu poate fi mai mică de jumătate, pentru recidivă periculoasă este de cel puțin două treimi, iar pentru recidivă deosebit de periculoasă – de cel puțin trei pătrimi din maximul celei mai aspre pedepse prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod.

Potrivit art. 72 alin. (4) Cod penal, în penitenciare de tip închis execută

pedeapsa persoanele condamnate la închisoare pentru infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, precum și persoanele care au săvârșit infracțiuni ce constituie recidivă.

În consecință, referitor la calificarea faptelor inculpatului în conformitate cu art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, așa cum a fost înaintată învinuirea, care la rândul său a fost menținută prin sentința primei instanțe și decizia instanței de apel, Colegiul penal lărgit consideră că aceasta nu s-a confirmat la judecarea cauzei, respectiv se impune admiterea recursurilor, casarea hotărârilor judecătorești adoptate la caz, cu rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri de încadrare a acțiunilor inculpatului în prevederile art. 187 alin. (1) Cod penal

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Se admit recursurile ordinare declarate de inculpatul *Palaria Serghei*, în propria cauză penală, se casează sentința Judecătoriei Bălți din 11 februarie 2016 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2016 în latura penală, se rejudecă cauza și se pronunță o nouă hotărâre după cum urmează:

Palaria Serghei se recunoaște vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (1) Cod penal și i se stabilește pedeapsa 3 (trei) ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

Termenul de executare a pedepsei lui *Palaria Serghei* se calculează din 24 ianuarie 2017, cu includerea în termenul de pedeapsă, a perioadei aflării acestuia în arest preventiv din 29 martie 2016 până la 08 iunie 2016 și executării pedepsei din 08 iunie 2016 până la 24 ianuarie 2017.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 24 februarie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Petru Moraru

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș